

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Історія вчень про державу і право»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Право»
Спеціальність 081 Право
Галузь знань 08 Право
Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з права

Затверджено на засіданні циклової комісії професійної
та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)
Протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

Івано-Франківськ, 2026

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія вчень про державу і право
Рівень вищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Викладач (-і)	Блаженко Тетяна Володимирівна
Контактний телефон викладача	0976909162
Е-mail викладача	tetiana.blazhenko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	2 кредити ECTS, 62 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно з графіком. Можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення історії політико-правових вчень, закономірностей їхнього розвитку та протистояння, в результаті яких сформувалися системи аргументів на користь того або іншого способу вирішення цих проблем (проблеми прав людини, співвідношення особистості та держави, держави та права, демократії й технократії, миру та війни, теорії права та ін.). Міждисциплінарні зв'язки. Курс пов'язаний з дисциплінами історичного циклу: "Історією держави і права зарубіжних країн", "Історією держави і права України", а також з "Теорією держави і права" та "Конституційним правом України". Мета і завдання дисципліни "Історія вчень про державу і право" полягає у тому, щоб студенти юридичного факультету, вивчаючи дану дисципліну, одержали знання про політичні та правові вчення в їх історичній еволюції, розуміли конкретну суть політико-правових теорій і могли співвіднести їх з сучасними концепціями. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні: знати: – погляди, ідеї, основні концепції тих мислителів, які визнані класиками політико-правової думки; – хоча б загальні положення про життя, творчу діяльність, політичну орієнтацію авторів цих вчень; – основні добуток мислителів; вміти: – орієнтуватися в тій історичній обстановці, коли були створені політико-правові вчення; – при вивченні політико-правових концепцій минулого з'ясувати їх зміст у контексті сьогодення відповідних проблем; – поєднувати конкретно-історичний підхід до поглядів, ідей, концепцій минулих часів, з їхньою проблемною актуалізацією; – подавати матеріал дисципліни в логічних схемах і таблицях; – аналізувати і використовувати навчальну та наукову літературу; – висвітлити погляди автора на державу (походження, сутність, форми держави, найкращий державний устрій) і право (поняття права, джерела права, співвідношення права і моралі, права і закону, ставлення до законності); – користуватись загально філософською спадщиною мислителів.	

Також важливою умовою успішного засвоєння студентами змісту основних положень є не тільки ознайомлення з системою законодавства, а й формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета і завдання дисципліни “Історія вчень про державу і право” полягає у тому, щоб студенти юридичного факультету, вивчаючи дану дисципліну, одержали знання про політичні та правові вчення в їх історичній еволюції, розуміли конкретну суть політико-правових теорій і могли співвіднести їх з сучасними концепціями.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність вчитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в галузі відмінній від професійної.

ЗК-3. Здатність критично оцінювати й переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну і соціальну діяльність.

ЗК-4. Здатність до креативності та системного мислення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК-1. Сучасні уявлення про закономірності виникнення, функціонування, та розвитку держави і права.

ФК-2. Базові знання про державні і правові явища та опанування понятійно-категорійним апаратом.

ФК-3. Базові знання про юридичні пам'ятки, джерела національного права, кодифікації та еволюцію галузей та інститутів права на історичних етапах державно-правового розвитку України.

ФК-4. Уявлення про розвиток суспільного ладу України зі стародавніх часів до сучасності.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН-12. Аналізувати історичні процеси, події, факти і явища, визначаючи роль людського фактора в історії, давати різнобічну характеристику сучасним проблемам та історичним особам.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	54

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / обов'язкова
4	08 Право	3	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Предмет, функції, методологія історії вчень про державу і право	2	2	4

Тема 2. Політичні й правові вчення Стародавнього Сходу.	2	2	5
Тема 3. Політико - правова думка у Стародавній Греції.	2	2	5
Тема 4. Політико-правова думка Стародавнього Риму. Загальна характеристика.	2	2	10
Тема 5. Політико-правова думка Західної Європи епохи Середньовіччя.	2	2	10
Тема 6. Політико- правові вчення у Західній Європі XVII ст. Загальна характеристика.	2	2	5
Тема 7. Політико-правова думка епохи Просвітництва XVIII ст. та правова ідеологія першої половини XIX ст.	2	2	5
Тема 8. Політичні й правові вчення німецьких філософів XVIII – XIX ст. Загальна характеристика.	2	2	5
Тема 9. Західноєвропейські політичні та правові вчення XX ст.	2	2	5
Разом за семестр:	18	18	54

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: 1.Положення про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 2.Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає виконання всіма студентами письмової контрольної роботи
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована (усна, письмова, з використанням платформи http://www.d-learn.pu.if.ua).

7. Політика навчальної дисципліни

1. *Письмові роботи:* студенти виконують одну контрольну роботу, письмові завдання, винесені на самостійну роботу, письмові експрес-завдання на семінарських заняттях, а також розв'язують тестові завдання з використанням платформи для дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua> .

2. *Академічна доброчесність*. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

3. *Відвідування занять*. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023р. № 830. <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/10/redaktsiia-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-vidokremlenomu-strukturnomu-pidrozdi-1.pdf>

4. *Неформальна освіта*. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Андрусак Т. Шлях до свободи (Михайло Драгоманов про права людини)/Т.Андрусак. -Львів: Світ, 1998.- 192 с.
2. Андросюк М. Гетьман Іван Мазепа як культурний діяч /М.Андросюк. – К.: Обереги, 1991
3. Арістотель. Політика /Арістотель.– К.: Основи,2000.–239с.
4. Астаф'єв А. Трансформація суспільно-політичних поглядів І.Франка /А.Астаф'єв // Молода нація, альманах. – 1996.–№ 4.– С.5-19.
5. Бачинін В. А. Філософія права: Підручник /В.А.Бачинін, М.І.Панов. — Харків, 2002.
6. Безродний Є. Ф. Світова класична думка про державу і право: Навч. Посібник /Є.Ф.Безродний, Г.К. Ковальчук, О.С.Масний. — К., 1999.
7. Берко П. Еволюція філософсько-політичних поглядів Івана Франка / П. Берко, М. Небелюк.– Борислав, 2001.– 120 с.
8. Гвоздовський В. Утвердження національної ідеї в суспільно-політичних поглядах І.Франка / В.Гвоздовський // Визв. шлях.– 2002.– Кн.7.– С.78-85.
9. Горбач Н.Я. Філософські переконання Івана Франка /Н.Я.Горбач. – Львів: Каменяр, 2006.– 112 с.
10. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть /М.С.Грушевський. – К.: Т-во "Знання" України, 1991.-240 с.
11. Донцов Д. Дух нашої давнини/Д.Донцов. - Дрогобич: Відродження, 1994. - 122 с.
12. Драгоманов М. Чудацькі думки про українську національну справу /М.Драгоманов //Історія філософії України: Хрестоматія. - К.: Либідь, 1993.
13. Драгоманівський збірник "Вільна спілка" та сучасний конституціоналізм / За ред. Т.

Андрусяка. - Львів: Світ, 1996. - 254 с.

Допоміжна:

1. Актуальні проблеми теорії держави та права [Текст] : навч. посіб. / [П.В. Волвенко, Л.М. Князькова, О.С. Туренко та ін.]. – Донецьк : Норд Комп'ютер, 2007. – 75 с.
2. Актуальні проблеми теорії держави і права. Частина І. Актуальні проблеми теорії держави: навчальний посібник / С.М. Тимченко, С.К. Бостан, С.М. Легуша, Н.М. Пархоменко, Т.О. Пікуля, Н.В. Пронюк. – К., 2007. – 288 с.
3. Актуальні проблеми теорії держави та права [Текст]: навч. посібник (за вимогами кредитно-модульної системи навчання) / Є.В. Білозьоров, Є.О. Гіда, А.М. Завальний, А.О. Осауленко, Т.О. Пікуля; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: КНУВС, 2010. – 260 с.
4. Алексеев С.С. Общая теория права [Текст] : учеб. / С.С. Алексеев. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Проспект, 2009. – 576 с.
5. Ведерніков, Ю.А., Теорія держави і права [Текст]: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту / Ю.А. Ведерніков, В.С. Грекул А.В. Папірна; – 3-е вид., доп. і перераб. – Д.: Юрид. акад. м-ва внутр. справ, 2004. – 176 с.
6. Великий енциклопедичний юридичний словник / За ред. акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ “Вид-во “Юридична думка”, 2007. – 992 с.
7. Загальна теорія держави і права [Текст]: підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів / [М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х : Право, 2009. – 584 с.
8. Загальна теорія держави і права. Підручник / За ред. проф. М.В. Цвіка, доц. В.Д. Ткаченка, проф. О.В. Петришина. – Харків: «Право», 2002. – 428 с.
9. Загальна теорія держави і права [Текст] : підруч. для студ. вузів / М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. – К. : Кондор, 2008. – 477 с.
10. Кетц Х., Цвайгерт К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: Основы. Перевод с немецкого. – Т. 1 – М.: Междунар. отношения, 1995. – 480 с.

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач

Тетяна БЛАЖЕНКО